

EN SOLDATERVISE FRA 1848

Ved **Andrea E. Sørensen**

Ved et Tilfælde blev jeg bekendt med en Soldaterdagbog, der havde tilhørt Hans Pedersen af Vipperød (født i Vallestrup), som var med i Krigen ved 1. Reserve Jægerkorps (3. Kompagni, Nr. 258) fra den 27. Maj 1850. Hans Pedersen slutter med at nævnte, at han den 19. Februar 1851 om Aftenen Kl. 9 igen var hjemme i sit Hjem.

Foruden de daglige Optegnelser fra Soldaterlivet er her i denne Bog nedskrevet en Krigsvisе, forfattet af Hans Nielsen, Melby Sønderstrand (Kalundborgegnen) ved 2. Bataillon, 2. Kompagni, som han havde digtet i 1848, altsaa en god Tid før Hans Pedersen, der var ved en helt anden Afdeling af Hæren, fik den nedskrevet; det tyder paa, at Visen har haft stor Udbredelse.

Takket være »Kalundborg Folkeblad«, der venligst optog en Artikel, hvori jeg søgte oplyst, om man paa Kalundborgegnen skulde kende noget til en Veteran fra 48, Hans Nielsen, Melby Sønderstrand, gav en Sønneatter, Frk. Ingeborg Marie Hansen, Oplysninger om sin Bedstefaders Skæbne, efter at han havde skrevet sit episke Digt, hvor han skildrer, hvad han oplevede som dansk Landsoldat. Man faar herigennem Indtryk af »Aanden fra 48«, som det unge Mandskab opfattede den.

Hans Nielsen var født 11. Marts 1822 og kom i Tjenesten 12. Juli 1844 og deltog senere i Krigen, hvor han blev saaret af en Kugle i venstre Skinneben, medens han befandt sig i en Rugmark. Her fandt Tyskerne ham, og han blev taget til Fange. Han blev ført til et Lazaret, hvor

Kuglerne og Splinterne blev fjernet af Saaret; her var han, til Freden var sluttet, og kom saa til København paa et Hospital. Han blev kasseret fra Soldatertjenesten og gensaa sit Hjem vist nok sidst paa Aaret 1849. Men i flere Aar kunde han ikke gaa uden at have noget at støtte sig til. Frøken Hansen skriver: »Paa det tyske Lazaret havde min Bedstefader det godt. Fader fortalte, at Bedstefader mange, mange Gange sagde, at det var Tyskerne, han kunde takke for, at han fik Lov at beholde sit Ben, saa han atter kom til at gaa. — Han sagde, at var han kommet paa dansk Sygehus, var Benet blevet sat af, saa havde han jo været Krøbling paa Livstid. Vi har ogsaa hjemme et Par Medaljer, som Bedstefader fik efter Krigen og i Glas og Ramme General Bülow's Tak til Soldaterne af 1. Brigade: »Soldater; Jeg føler mig stolt af at have kommanderet Eder! Modtager min Tak for Eders daadrige Virksomhed«.

Krigsvisen blev trykt i Kalundborg i mange Hundrede Eksemplarer og solgt ikke alene i Omegnen, men rundt omkring paa hele Sjælland; siden digtede H. N. flere Viser, hvoraf dog ingen blev trykt, og de haandskrevne er nu gaaet tabt.

»Et Aars Tid efter Hjemkomsten giftede H. N. sig og overtog et Hus med 3 Tdr. Land Jord i Fæste ude paa Gaasetofte-Bakken. I Ægteskabet blev 7 Børn, hvoraf 3 døde. I 1865 døde Hustruen, og da H. N. ikke kunde passe baade Hus og Jord, giftede han sig igen, og i 1867 blev min Fader født som eneste Barn af dette Ægteskab; allerede 1887 døde min Bedstemoder, og en Datter af første Ægteskab maatte saa passe Huset. Bedstefader kunde til sidst ikke længere klare sig i Huset. Saaret, han havde faaet i Krigen, var brudt op, saa at han kun med største Besvær kunde gaa. Han flyttede derfor til Slut op til min Fader, der havde et Husmandssted der i Nærheden.

I August 1906 døde min Bedstefader, 84 Aar gammel, og blev begravet paa Raklev Kirkegaard. Gennem de

mange Aar havde han gemt paa den Kugle, der ramte ham i Benet, og paa Splinterne, der blev fjernet i Saaret, som han havde faaet under Fredericiaslaget den 6. Juli 1849, og efter eget Ønske fik han disse Ting med sig i Kisten«.

Visen indeholder 38 syvliniede Vers og er digtet paa Melodien: »Jeg elsker dig saa inderlig«. Hans Nielsen gør selv opmærksom paa, at han er »ej studeret«, hvis nogen skulde kritisere.

En Sang jeg nu opskrive vil
for alle og enhver,
som haver Lyst at høre til,
hvad jeg fremfører her,
om Krigen, som
i Danmark er brudt ind,
hvori Dansken gaar med modigt Sind.

Den Tid jeg endnu mindes kan,
dengang jeg Ordre fik,
det hændte sig en Aftenstund,
at jeg til Byen gik.
En til mig da
paa Vejen mig i Møde kom,
fortalte mig den Tidende derom.

At jeg i Aften Ordre faar
og skal bortrejse snart
til Hovedstaden København,
og det alt med en Fart.
Jeg gik dog frem
alligevel til Byen hen,
men vendte straks tilbage hjem igen.

Saa snart jeg da hjemkommen var,
var Ordren ogsaa der
og byder, at jeg snarest muligt
mig der melde maa
i København
ved Bataillon og Kompagni,
hvor jeg er dannet til at gaa i Krig.

Og Tankerne de løb saa vidt
for mig udi den Nat,
Thi Søvnen mig ej mindede,
da Ordren kom saa brat.
Til Slægt og Ven
jeg vilde da saa hastelig
at Afsked tage med dem mundelig.

Nu Dagen kom, jeg var parat,
jeg rejste saa afsted.
Adiøs jeg bød da dem, jeg saa,
som vi skulde følges med.
Til Lykke paa
min Rejse ønsked mig enhver,
og at de snart igen kan faa mig der.

Tillige med saa mange fler
om anden Dag jeg var
i Hovedstadens København,
hvor før jeg været har.
Og samme Dag
vi meldte os enhver især,
som allerede da var kommet der.

Vi var da der i Dage fem,
førend vi drog afsted,
og da udi en af dem
vi mindet blev den Ed,
som vi en Gang
har svoret Danmarks Konge til,
at ofre Liv og Blod for ham vi vil.

Det ogsaa os forkyndet blev,
hvad Krig vi kaldes til.
Det var mod eget Danmarks Folk,
som sig modsætte vil.
Til Danmark vil
de tyske nu os føre,
derfor var det, vi sammenkaldet er.

Og Dagen da bestemt nu blev.
Vi rejse skal afsted
om Morgenen Klokken 6 præcis.
Enhver da vær beredt.

Og da vor March
 fortsatte vi af Byen stolt
 til Banegaarden, hvor vi gjorde Holdt.

Og Kongen der ud til os kom,
 hvor vi opstillet var
 i Kompagnier hver for sig
 og fleresidig Rad.
 Og da han nu
 omkring sig saa os alle staa,
 han talte til os med disse Ord:

Jeg Afsked nu vil tage her
 med Eder alle Mand.
 Men om en kort Tid vi igen
 skal ses i Holsteens Land.
 Med Jubelraab
 tre Gange Hurra raabtes saa
 og ønskede, Kongen længe leve maa.

Hvorpaa vi straks marchered hen
 og i Dagvognen gaa,
 og med en Fart den render da
 til Roskilde i en Tur,
 og straks vi da
 igen af Vognen stiger ned
 og træder ind enhver i sit Geled.

Igennem Sjælland rejste vi
 Til Søstaden Korsør,
 og derfra oversattes vi
 til Nyborg udi Fyn
 hvor vi ogsaa
 igennemrejste Landet der
 til Middelfart, hvor vi kom i Kvarter.

Og derfra oversattes vi
 til Jylland hver en Mand,
 og straks derpaa vi rejste fort
 op i Holstens Land;
 i Haderslev
 vi indkvarteret blev hver Mand,
 som var med i Følge samme Gang.

I Staden Haderslev vi var
i trende Dage der,
saa maatte vi marchere frem
imod den fjendtlig' Hær,
men før vi
marcherede derfra afsted
igen vi mindet blev den svorne Ed.

Min Kompagnichef sagde da
nu til os alle Mand:
Nu gaar vi paa den Grænse ind,
hvor Fjenden ventes kan,
jeg haaber da,
enhver af eder tapper er,
naar Fjenden møder os med skarpe Skud.

Da selv til sidste Stund jeg skal
for Kongen stride her,
enhver, som det og gøre vil,
han skuldrer sit Gevær.
Hvorpaa vi da
straks alle villig var dertil,
nu ingen sig tilbage holde vil.

Saa drog vi da mod Fjenden frem,
og det med mandigt Mod,
og da vi kom dem nu saa nær,
vi saa de for os stod,
vi hilste da
paa dem med Kugler støbt af Bly,
saa de skyndte sig i Læ og Ly.

Ved Flensborg stod det første Slag,
April den niende,
hvor mangan en brav Kammerat
til Jorden straktes ned,
den Dag enhver
vist mindes kan i al sin Tid,
som første Gang var med i Krig og Strid.

Saa rejste vi til Slesvig hen,
blev indkvarteret der,
og var der da en Uges Tid

og nogle Dage mer
til Paaskedag,
den tre og tyvende April.
Vi fik med Prøjsen da en lystig Riel.

De stormede imod os frem,
og det i Tusindetal.
Vi kunde ikke modstaa dem
da de os overfaldt,
men blev dog ved
indtil den mørke Nat brød frem,
med yderst Flid for at imodstaa dem.

Saa trak vi os tilbage ned,
til Flensborg vi da kom.
Men saa kom Rygtet pludselig
med Støjende herom,
at Preusserne
nu haver os omringet snart.
Vi maatte ud af Byen med en Fart.

Saa trak vi os til Sønderborg,
som er paa Øen Als.
Og der opholdt vi os en Tur,
thi der var vi tilfals
for Preusserne.
Ejheller Hertugen og Broer,
som ellers hedder Prins August af Navn.

Paa Øen Als vi var en Tid
af fire Uger der.
Saa vovede vi da igen
en Dyst, som gik dem nær.
Det var i Maj,
den en og tyvende vi skrev,
At vi til Gravensteen dem drev.

Den femte Juni de paa os
et Angreb gjorde brat.
Men vi, vi bød dem atter Trods,
vi Vaaben straks tog fat.
Igen vi drev
dem ned mod Staden Gravensteen,
endskønt det rigtignok var os lidt svært.

Man maa ej frygtsom være for,
ejheller tabe Mod,
fordi man saa sin Kammerat
at svømme i sit Blod.
Ejheller maa
man række ham en hjælpsom Haand,
naar det er udi Farens tunge Stund.

Man bliver ved i Ivrighed
paa Fjenden rask at slaa,
at han ej os skal byde Trods
og da sin Hensigt naa.
Hurra! Hurra!
vi raaber først og løber frem,
og fyrer da saa stærkt vi kan paa dem.

Fra Øen Als vi rejste da
tilsøs til Jylland hen,
hvorfra vi straks marcherede
til Holsteen op igen.
Vi naaede da
dertil den første Pinsedag
og var beredt til straks at gaa i Slag.

Snart til højre snart til venstre
vi marcherede.
Ej til Hvile os kan lægge,
vi altid er beredt.
Men derfor vi
i Jylland,
hvor vi siden den Tid været har.

Nu kan jeg ikke sætte meer
om Krigen i min Sang,
thi nu jeg intet andet ved,
end Freden er paa Gang.
Men om det sker,
det kan jeg ej fremføre her,
thi det dog ej endnu bestemmet er.

Men det dog at ønske var,
at det ske kan saa,
og at vi endnu engang
kan Slesvig-Holsten faa.

At Tysken ej
 skal prale af det vundne Gods,
 som med Magt han vil berøve os.

Danmarks Konge, Frederik,
 længe leve maa
 ja, og enhver Officer,
 som med hannem staa.
 Som i Kamp
 for ham er gaaet modig frem,
 for at Sejrskransen bringe hjem.

Et Hurra for vor Konge kjær
 og vores Officer,
 dernæst for hver en Kammerat,
 som med i Krigen er,
 Hurra for hver,
 som et dansksindet Hjerte bær,
 som har Fædreland og Konge kær.

Hans Nielsen, det er mit Navn,
 som Visen digtet har.
 Den jeg ikke dølgge vil,
 men skrive aabenbar.
 Og den vil jeg
 til Sjælland sende til mit Hjem,
 for om de haver Lyst at synge den.

Endskønt maaske her findes kan
 de Ord, som staar forkert,
 men da man maa undskylde mig,
 da jeg har ej studiert.
 Jeg er Soldat
 og tjener nu min Konge god,
 og det nu alt paa det femte Aar.

Ved anden Bataillon jeg staar
 og andet Kompagni.
 Hertil blev jeg indkaldet der,
 jeg skulde med i Krig,
 tillige med,
 her er saa mange flere Mand,
 som ogsaa rejste fra sit Fødeland.

Nu Visen min jeg ende vil
og ikke skrive mer,
Og dersom jeg kan faa den paa Prindt,
jeg da vil digte fleer.
Dersom jeg ej
skal falde brat for Fjendens Sværd.
Det Ord man altid maa erindre her.

Det fortjener at nævnes, at Hans Nielsen ogsaa var en Stridsmand paa et andet Omraade, idet han kæmpede ivrigt for at forbedre den lille Jordlod, han havde i Fæste paa Gaasetoftebakken. Da han overtog Stedet, var Lodden fuld af store Kampesten, dem gravede han op og trillede dem væk paa sin Trillebør og slog dem i Stykker til Skærver. H. N. opnaaede ogsaa at faa et Mønsterbrug ud af sin Bedrift og havde modtaget flere Præmier for at have kultiveret og drevet den frem til Gavn for ham selv og Efterslægten.